

5 หลุมพราง กับ 2 กับดัก ทางการเงิน

หลุมพรางที่ 1 Anchoring

ถ้าหุ้น XYZ มีราคา 50 บาท และขึ้นไปเป็น 60 บาทภายในเวลา 2 เดือน และอีก 2 เดือนถัดมาราคาหุ้นตกลงมาที่ 40 บาท คุณจะทำอย่างไร ?

นักลงทุนส่วนใหญ่ มักยึดติดกับข้อมูลในอดีต หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว เช่น หากหุ้นเคยมีราคาขึ้นไปถึง 60 บาท แล้วหลังจากนั้นราคาก็ตกลงมา นักลงทุนจะมองว่าหุ้นตัวนี้น่าจะมีโอกาสกลับไปราคา 60 บาทได้ โดยไม่ได้คำนึงว่าพื้นฐานของบริษัทนั้นจะเปลี่ยนไปหรือไม่ ดังนั้นนักลงทุนจะทยอยซื้อเมื่อราคาได้ตกลงมา โดยคาดหวังว่าราคาจะกลับขึ้นไปที่ 60 บาทอีกครั้ง ถ้าพื้นฐานของบริษัทยังดีอยู่และการลงมาของราคาเป็นเพียงแค่ชั่วคราว ก็มีความเป็นไปได้ที่ราคาหุ้นจะกลับไป 60 บาทอีกครั้ง แต่ถ้าหากพื้นฐานของบริษัทเปลี่ยนไป การที่ราคาลงมาที่ 40 บาท อาจจะไม่ใช่อะไรที่ต่ำที่สุดด้วยซ้ำ แต่เราอาจจะเห็นราคาหุ้นลงไป 30 บาท 20 บาท หรือ 10 บาท นั่นหมายความว่าหากนักลงทุนซื้อหุ้นที่ราคา 40 บาทต่อหุ้นเป็นเงิน 1 ล้านบาท หากหุ้นราคาลงไปเป็น 10 บาท โดยที่นักลงทุนยังคาดหวังว่าราคาจะกลับไป 60 บาทอีกครั้ง แสดงว่าตอนนี้นักลงทุนมีเงินเหลืออยู่เพียง 250,000 บาท ซึ่งพฤติกรรมของนักลงทุนแบบนี้เรียกกันว่า พฤติกรรมการยึดติด หรือ Anchoring Bias นอกจากตัวอย่างที่ยกขึ้นมาข้างต้นแล้ว บางครั้งมีหุ้นบางตัวที่ราคาวิ่งขึ้นไปสูงมากเช่น จาก 50 บาทไป 100 บาท นักลงทุนที่ยึดติดกับราคาเก่าของหุ้นตัวนั้นจะกลัว ไม่กล้าที่จะซื้อที่ราคาสูงกว่า ทั้งๆ พื้นฐานของหุ้นตัวนั้นอาจจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นมากก็ได้

การที่จะหลีกเลี่ยง Anchoring Effect ไปเลยเป็นสิ่งที่ยาก เนื่องจากนักลงทุนมีอารมณ์ มีจิตวิทยา แต่ถ้าหากนักลงทุนมี #เครื่องมือ #ระบบการลงทุน และ #วินัย ก็จะสามารถทำให้นักลงทุนสามารถหลีกเลี่ยง Anchoring Effect ได้

หลุมพรางที่ 2 Status quo

ถ้าคุณมีเงิน 1 ล้านบาท แล้วต้องเลือกลงทุนระหว่างหุ้นหรือพันธบัตรที่ได้ดอกเบี้ย 5% ต่อปี คุณจะลงทุนแบบไหน ?

และถ้าตอนนี้ในพอร์ตของคุณมีหุ้นอยู่แล้ว คุณจะขายหุ้นเพื่อไปลงทุนในพันธบัตรที่ได้ดอกเบี้ย 5% ต่อปีหรือไม่

ถ้าคำตอบแรกของคุณคือเลือกพันธบัตร แต่คำตอบที่สองไม่ขายหุ้นเพื่อไปซื้อพันธบัตร

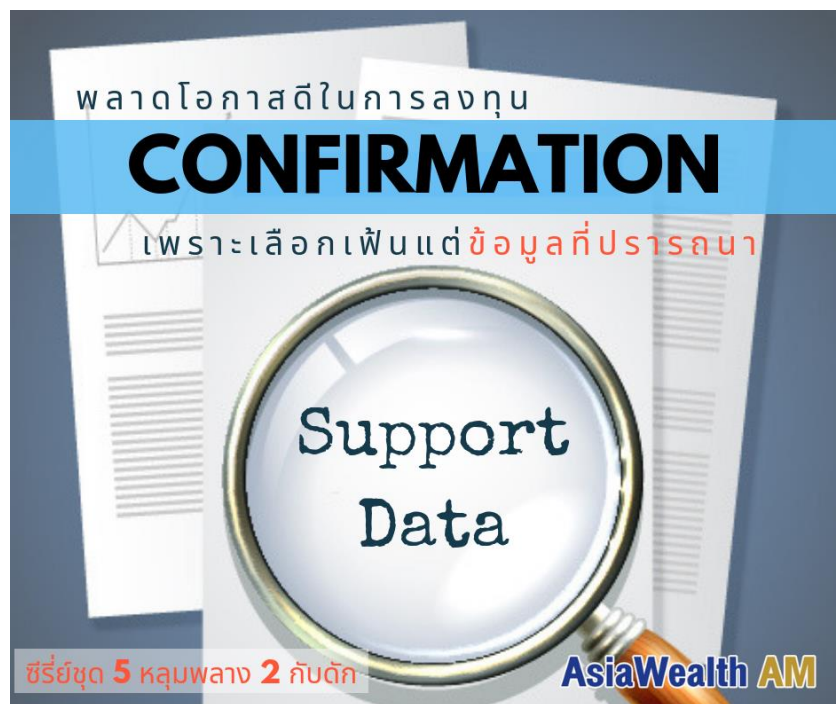
นั่นแสดงว่า...คุณกำลังมีความลำเอียงในสถานะปัจจุบันที่เป็นอยู่ หรือ Status quo Bias นั่นเอง!!

บางครั้งเราจะเห็นนักลงทุนซื้อหุ้นแล้วไม่ขาย ทั้งๆ ที่พื้นฐานของหุ้นอาจจะเปลี่ยนไปแล้ว หรือถ้าไม่มีหุ้นก็จะอยู่นิ่งๆ นั่งกับมือเอาไว้ไม่ยอมซื้อหุ้น ทั้งๆ ที่มองเห็นโอกาส พฤติกรรมแบบนี้เรียกว่า **ความลำเอียงในสถานะปัจจุบันที่เป็นอยู่ (Status quo Bias)**

เป็นพฤติกรรมที่นักลงทุนจะพยายามอยู่เฉยๆ ไม่มีการตอบสนองกับสภาวะเปลี่ยนแปลงไป (หากเสี่ยงได้ ขอไม่เปลี่ยนดีกว่า) เพราะมนุษย์ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงในสถานะของตัวเอง เลยเป็นที่มาของพฤติกรรมอื่นๆ อาทิ เช่น การไม่กล้าตัดสินใจซื้อเพิ่ม ในกรณีที่เรามีหุ้นอยู่แล้ว, การไม่กล้าตัดสินใจซื้อ หลังจากที่ราคาตกมา(หรือราคาตกติดต่อกันมา) ,เราชอบหุ้นตัวนี้ จึงไม่อยากไปศึกษาตัวใหม่ๆ เป็นต้น

วิธีการหลีกเลี่ยง Status quo Bias สามารถทำได้โดยการวางแผนการลงทุนทุกครั้ง โดยดูว่านักลงทุนสามารถรับความเสี่ยงได้แค่ไหน สามารถลงทุนในประเภทสินทรัพย์ไหนบ้าง และต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่าซื้อเพราะอะไร หรือจะขายเพราะอะไร การมี #เครื่องมือ หรือ #ที่ปรึกษา ในการลงทุนที่ดี ย่อมทำให้นักลงทุนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เอนเอียงต่างๆ ได้

หลุมพรางที่ 3 Confirmation

ถ้าคุณได้ยืนข่าวดีเกี่ยวกับหุ้นตัวหนึ่ง คุณจะอย่างไร ?

หากคุณคิดว่าแนวโน้มของหุ้นตัวนั้นเป็นบวกแน่ ๆ แล้วไปเสาะหาข้อมูลหรือข่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับหุ้นตัวนี้ เพื่อสนับสนุนความคิดที่ว่าหุ้นตัวนั้นต้องเป็นบวก

หรือในทางกลับกัน หากคุณสามารถยืนยันข่าวร้ายของหุ้นตัวหนึ่ง แล้วคุณมีแนวโน้มที่จะยึดติดกับความคิดด้านลบของหุ้นตัวนั้น ทำให้เวลาหาข้อมูลของหุ้นตัวนั้นจะมองข้ามส่วนที่ดีไป

นั่นแสดงว่าคุณกำลังถูกสภาวะ **Confirmation Bias** ครอบงำ ให้มองข้ามข้อมูลที่ต่อต้านความคิดด้านบวก หรือลบที่ไม่สนับสนุนความคิดของคุณออกไป

และนั่นอาจทำให้คุณพลาดโอกาสที่ดีในการลงทุนไปก็ได้

Confirmation Bias คือ พฤติกรรมที่นักลงทุนนั้นจะหาข้อมูลที่ช่วยยืนยันและสนับสนุนความคิด/สมมติฐานของตนเองเท่านั้น!!

ทำให้มีพฤติกรรมเลือกเฟ้นข้อมูลและจดจำได้แต่เรื่องที่ปรารถนาจะมองแบบนั้น โดยไม่สนใจเรื่องอื่นๆ

Confirmation Bias ไม่ได้โหม่นน่าเว้าแค่ความคิดด้านบวกหรือลบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคุณลักษณะบางอย่างที่นักลงทุนสนใจ เช่น

- หากนักลงทุนชอบหุ้นปันผล ก็จะพิจารณาเฉพาะปัจจัยเงินปันผลเท่านั้น ไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อหุ้นในอนาคต

- นักลงทุนที่ใช้เพียง Technical Analysis ก็จะพิจารณาเพียงสัญญาณ Technical Chart โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานของหุ้นตัวนั้น

การหลีกเลี่ยง Confirmation Bias นั้น นักลงทุนจะต้องพิจารณาให้ครบถ้วนทั้งปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่ต่อต้าน ซึ่งการพิจารณาปัจจัยเหล่านี้จะต้องใช้ความเป็นกลางมองตามข้อเท็จจริงของข้อมูล

และสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือจำนวนของข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการพิจารณา หากมีข้อมูลมากพอก็จะสามารถช่วยยืนยันหรือต่อต้านสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น

หลุมพรางที่ 4 Hindsight

"นั่นไง ว่าแล้วเชียว",
"เห็นไหม บอกแล้วให้ลงตามผม"
"ว่าแล้วว่ามันต้องเป็นแบบนี้"

คำพูดเหล่านี้มักเป็นคำที่ได้ยินบ่อยๆ ในกลุ่มนักลงทุน
จนมีวลีที่ได้รับความนิยมว่า #รู้อะไรไม่รู้รู้

Hindsight Bias คือ ความเชื่อของนักลงทุนที่เชื่อว่าสามารถทำนายตลาดได้ โดยมองข้อมูลย้อนกลับหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว

ซึ่งนักลงทุนจะประเมินความสามารถในการคาดการณ์ตลาดของตนเองสูงเกินจริง หรืออีกนัยหนึ่งคือให้ความสำคัญกับความไม่แน่นอนของตลาดต่ำเกินไป

ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายอย่างมาก เพราะจะทำให้นักลงทุนเชื่อว่า ตนเองสามารถที่จะคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นต้นเหตุให้หยิ่งยโส มีกฐิฐในความรู้ที่มี ซึ่งอาจทำให้นักลงทุนรับความเสี่ยงมากเกินไป

นักลงทุนหลายท่านคงเคยได้ยินเรื่องที่คุณป้าซื้อหุ้น SCC ที่ราคา 1 บาท แล้วราคาขึ้นมาเป็นหลายร้อยเท่า นั่นเป็นสิ่งที่ได้เกิดขึ้นไปแล้ว โดยที่ ณ วันนั้นไม่มีใครสามารถรู้ได้เลยว่าอนาคตหุ้น SCC จะเป็นอย่างไร

นอกจากนั้นในการลงทุนด้วยแนวทางเทคนิค ซึ่งหลักการเทคนิคคอล คือ การเข้าซื้อที่จุดเริ่มต้นของแนวโน้ม และขายเมื่อยืนยันแล้วเมื่อเทรนด์นั้นจบลง ดังนั้นการมองกราฟหุ้นที่ได้ผ่านไปแล้วเป็นสิ่งที่เป็นเรื่องง่าย

สิ่งเหล่านี้มักจะทำให้ให้นักลงทุนที่เพิ่งเข้ามาในตลาดใหม่ๆ และคิดว่าเข้าใจตลาดดีแล้ว จึงเกิดความประมาทและลงทุนด้วยความเสี่ยงที่มากเกินไป สุดท้ายเมื่อเกิดความเสียหายก็จะเจ็บปวดจากตลาด และอาจจะออกจากตลาดไปเลย

การที่จะเอาชนะ Hindsight Bias นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าคนที่พยายามเลี่ยง Hindsight Bias มักจะตกเป็นเหยื่อมากกว่าคนทั่วไป

แต่ก็ยังมีวิธีต่างๆ ที่จะสามารถพอแก้ไขได้ อาทิเช่น การจดบันทึกสิ่งต่างๆ ที่นักลงทุนคาดการณ์ หรือถ้าพูดถึงการลงทุนในแนวทางเทคนิคนั้นก็คือการนำกลยุทธ์นั้นมาทดสอบซึ่งนอกจากการทดสอบย้อนหลังแล้ว จะต้องทดสอบไปข้างหน้า หรือทดสอบความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของกลยุทธ์นั้นๆ ด้วย

หลุมพรางที่ 5 prospect Theory

ซีรีส์ชุด 5 หลุมพราง 2 กัปดาห์

เพราะความเป็นมนุษย์ทำให้ ...

PROSPECT THEORY

มองความสูญเสีย > ผลประโยชน์

AsiaWealth AM

ลองถามตัวเองว่า

ถ้าคุณต้องเลือกระหว่าง

1. ได้รับเงินแน่ ๆ 1,000 บาท หรือ
2. ลองเสี่ยงดวงด้วยการโยนเหรียญ ถ้าออกหัวคุณจะได้รับเงิน 2,000 บาท แต่ถ้าออกก้อยจะไม่ได้รับเงินเลย

คุณจะเลือกแบบไหน?

แน่นอนว่า ส่วนใหญ่จะเลือกทางเลือกแรกคือ “รับเงิน 1,000 บาท โดยไม่เสี่ยงโยนเหรียญ”

แต่ในมุมมองกลับกัน ถ้าคุณต้องเลือกระหว่าง

1. เสียเงินแน่ ๆ 1,000 บาท หรือ
2. ลองเสี่ยงดวงด้วยการโยนเหรียญ ถ้าออกหัวจะไม่เสียเงินเลย แต่ถ้าออกก้อยจะต้องเสียเงิน 2,000 บาท

คุณจะเลือกแบบไหน?

ถ้าเป็นนักลงทุนที่มีเหตุผลเพียงพอ จะเลือก...**ทางเลือกแรก** เพราะเป็นทางเลือกที่สูญเสียน้อยที่สุด

แต่ไม่น่าเชื่อ!!

ที่ผลการทดลองพบว่า คนส่วนใหญ่ มักเลือกทางเลือกที่ 2 คือสองเสี่ยงดวงดูก่อน

Prospect Theory หรือทฤษฎีความคาดหวัง

เป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ข้างต้นว่า

มนุษย์ให้ความสำคัญกับ

❖ ความสูญเสียมากกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ ❖

นั่นคือสาเหตุที่เรามักจะเห็นว่าคนที่เสียพนันส่วนใหญ่

จะพยายามเอาคืนด้วยการเดิมพันที่สูงขึ้น และเล่นแบบเสี่ยงมากขึ้น

ส่วนในมุมมองการลงทุน

เมื่อหุ้นที่นักลงทุนถือไว้ราคาร่วง นักลงทุนจะซื้อถัวเพื่อเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เพราะคาดหวังว่าเมื่อราคาหุ้นกลับมาที่เดิม
แล้วจะทำให้ได้กำไร

คนที่ได้กำไรแล้วก็มักจะขายเร็วเกินไป (ขายหมู) เพราะต้องการกำไรที่แน่นอน

ส่วนคนที่ยังไม่ได้กำไรก็จะถือต่อไปจึงเป็นที่มาของคำพูดที่ว่า "ไม่ขายไม่ขาดทุน"

นั่นเป็นที่มาของ Disposition Effect คือนักลงทุนชอบขายหุ้นที่มีกำไรออกไป แต่เก็บหุ้นที่ขาดทุนไว้ในพอร์ต
แม้ว่าพื้นฐานของหุ้นตัวนั้นอาจจะเปลี่ยนไปแล้วก็ตาม จึงส่งผลให้นักลงทุนไม่ประสบความสำเร็จในการลงทุน

ซึ่งในการแก้ Disposition Effect นั้น

นักลงทุนเพียงเปลี่ยนความคิดจาก Let Loss Run & Cut Profit เป็น Let Profit Run & Cut Loss

ก็จะช่วยให้นักลงทุนหลีกเลี่ยง Disposition Effect ได้

ต่อไปมาดูในส่วนของกับดักกันบ้าง

กับดักที่ 1 วินัย

จาก 5 หลุมพรางที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนก่อนหน้านี้

ไม่ว่าจะเป็น

- Anchoring Bias หลุมพรางแห่งการทอดสมอ
- Status Quo Bias หลุมพรางของสถานะที่เป็นอยู่
- Confirmation Bias หลุมพรางแห่งการเพิกเฉยแต่เรื่องที่ปรารถนา
- Hindsight Bias หลุมพรางแห่งความเชื่อว่าสามารถทำนายตลาดได้

▪ Prospect Theory หลุมพรางของความเป็นมนุษย์ ที่มองที่ความสูญเสีย มากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ

ได้สะท้อนว่าจิตวิทยานั้น มีผลกระทบต่อการลงทุนอย่างมาก

สิ่งที่ได้รับผลกระทบเนื่องจากจิตวิทยาการลงทุนคือ #วินัย ในการลงทุน เช่น หากคุณซื้อหุ้นตัวหนึ่ง และคุณมีแผนที่จะขายในช่วงเวลาที่ตั้งไว้ แต่เมื่อถึงเวลาปรากฏว่าหุ้นตัวนั้นราคาลง และพื้นฐานของหุ้นตัวนั้นเปลี่ยนไปแล้ว แต่คุณไม่ยอมขายตามแผน ทั้งๆที่จริงควรจะขาย

นี่คือตัวอย่างของจิตวิทยาการลงทุน ที่อาจส่งผลให้คุณขาดวินัยในการลงทุนได้

แม้ว่าจิตวิทยาการลงทุนจะมีผลต่อความมีวินัย แต่ในอีกทางหนึ่ง “วินัย” เองก็เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องจากจิตวิทยาในการลงทุนต่างๆ ได้

ถ้านักลงทุนเป็น Value Investor

ควรจะตอบคำถามให้ได้ก่อนการลงทุนว่า

ซื้อเพราะอะไร? ได้ประเมินมูลค่าของหุ้นตัวนั้นแล้วหรือยัง? คาดหวังว่าจะได้ผลตอบแทนเท่าไร?

ในรูปแบบเงินปันผลหรือ Capital Gain

แล้วถ้าไม่ได้ตามที่คาดหวังจะทำอย่างไร และในการขายก็ต้องตอบให้ได้ว่า ขายเพราะอะไร

ถ้านักลงทุนเป็น Technical Investor

ก็ควรจะตอบให้ได้ว่า ซื้อเพราะอะไร / ขายเพราะอะไร

มีจุด Cut Loss / Stop Loss / Stop Profit อยู่ตรงไหน / กำหนด Position Sizing เท่าไร

จะแบ่งเงินเป็นกี่ก้อน...สำหรับหุ้นตัวนั้น

หรือแม้กระทั่งกรอบเวลาที่ใช้สำหรับซื้อ/ขาย ต้องรู้ว่าเป็นระยะสั้น กลาง หรือยาว

นอกจากแนวทางของการลงทุนแล้ว ความสม่ำเสมอในการลงทุนก็ถือว่าเป็นวินัยได้อีกอย่างเช่นกัน

วิธีการลงทุนแบบ DCA (Dollar Cost Average) ก็ถือว่าเป็นเครื่องมือในการลงทุนที่ช่วยสร้างวินัยให้นักลงทุนนั้น ได้ลงทุนอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องสนใจจังหวะในการลงทุนเท่าที่ควร

แต่สิ่งที่ต้องระวังในการลงทุนแบบ DCA คือการเลือกหุ้น จะต้องเป็นหุ้นที่ดี ซึ่งจะโยงกลับไปที่การลงทุนแบบ Value Investor แต่ถ้านักลงทุนไม่ถนัดในการเลือกหุ้น ก็สามารถเลือกลงทุนแบบ DCA ในกองทุนได้

จะเห็นได้ว่า "วินัย" เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการลงทุน ถึงแม้จะมีรายละเอียดในข้อปฏิบัติที่แตกต่างกันไปสำหรับนักลงทุนในแต่ละประเภท

ดังนั้น เมื่อเรามีหลักการในการลงทุนที่ชัดเจนแล้ว ก็ควรมีวินัยในการปฏิบัติตาม

กับดักที่ 2 เดี่ยวก่อน ..ค่อยเริ่ม

กับटकสุดท้ายที่จะฝากไว้สำหรับนักลงทุน คือการเริ่มต้นลงทุน ยิ่งเริ่มต้นลงทุนเร็วเท่าไร ก็ยิ่งสร้างความมั่งคั่งเร็วเท่านั้น ซึ่งนักลงทุนไม่จำเป็นต้องคาดหวังว่าจะรอให้เกิดวิกฤตก่อนแล้วจึงลงทุน

แม้แต่ Albert Einstein ยังยกให้ "ดอกเบ๊ยกบตัน เป็นสิ่งมหัศจรรย์อันดับแปดของโลก" ซึ่งดอกเบ๊ยกบตันนั้น มีองค์ประกอบของที่สำคัญอยู่ 3+1 เรื่องคือ เงินต้น ดอกเบ๊ยก และเวลา (รวมถึงเงินที่ใส่ไประหว่างทางหรือเงินออม)

เงินต้น - แน่แน่นอนว่านักลงทุนแต่ละคนนั้นมีพื้นฐานเริ่มต้นที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นยิ่งใครมีเงินต้นมากเท่าไร ก็ยิ่งได้เปรียบนักลงทุนคนอื่น(หากองค์ประกอบอื่นเท่ากัน) รวมไปถึงเงินที่ใส่ไประหว่างทาง ที่นักลงทุนสามารถหักออกจากเงินเดือนเพื่อมาลงทุนได้ในทุกๆ เดือน

ดอกเบ๊ยก - คำว่าดอกเบ๊ยกในที่นี้ หมายถึงผลตอบแทนของสินทรัพย์ ซึ่งนั่นแสดงว่าหากนักลงทุนเลือกสินทรัพย์ที่ยิ่งให้ผลตอบแทนสูงเพียงใด ก็ยิ่งสร้างความมั่งคั่งได้เร็วขึ้น แต่แน่นอน ผลตอบแทนที่สูงนั้นย่อมมาพร้อมกับความเสี่ยงที่สูงด้วยเช่นกัน ดังนั้นนักลงทุนควรที่จะเลือกสินทรัพย์ให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่รับได้

เวลา - ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในสมการ #ดอกเบ๊ยกบตัน ซึ่งเป็นฟังก์ชัน Exponential ดังนั้นยังมีระยะเวลาในการลงทุนนานมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ผลตอบแทนของการลงทุนมากขึ้น และเวลาเป็นสิ่งเดียวที่นักลงทุนทุกคนมีเท่ากัน เพียงแต่นักลงทุนเลือกที่จะเริ่มต้นลงทุนในช่วงเวลาใด